

proposta didàctica

www.bromera.com
edicions

bromera

A. QUÈ EN SAPS DE L'AUTOR?

1. Cerca informació i escriu, amb les teves paraules, una biobibliografia d'Andreu Martín on s'exposin els fets més significatius de la seva vida i les seves obres, la seva concepció literària...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Com has pogut comprovar, l'Andreu Martín és un autor que ha conreat gèneres diferents, sobretot la novel·la negra, la juvenil i la històrica.
- a) Defineix aquests gèneres literaris i les seves característiques.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- b) Busca trets propis d'aquests gèneres en *Cicatius del 1714* i argumenta per què ho són.

.....

.....

.....

.....

.....

d) Demuestra si abunden poc o molt les novel·les que barregen aquests gèneres.

.....
.....
.....
.....

e) A partir de la teva experiència com a lector, dóna arguments a favor o en contra d'aquesta barreja.

.....
.....
.....
.....

B. QUÈ EN SAPS DE 1714?

1. 1714 és un any al qual se li atorga gran importància en la nostra història. Pensa i, sense consultar cap font informativa, exposa els motius pels quals aquest any és tan rellevant.

.....
.....
.....
.....
.....

2. Explica a què fa referència i què significa el refrany: «Quan el mal ve d'Almansa a tots alcança».

.....
.....
.....
.....

- 3.** La guerra de Successió espanyola va ser un conflicte internacional.
- a) Dibuixa un mapa d'Europa i marca amb diferents colors, d'acord amb els bàndols enfrontats, els estats i les nacions aleshores existents i que hi van lluitar.

- b) Explica com es va desenvolupar aquesta guerra fora de la Península Ibèrica.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. En la pàgina 19 se'ns parla de la marxa de Carles III. Explica'n els motius i per què els aliats van retirar el seu suport a aquest monarca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

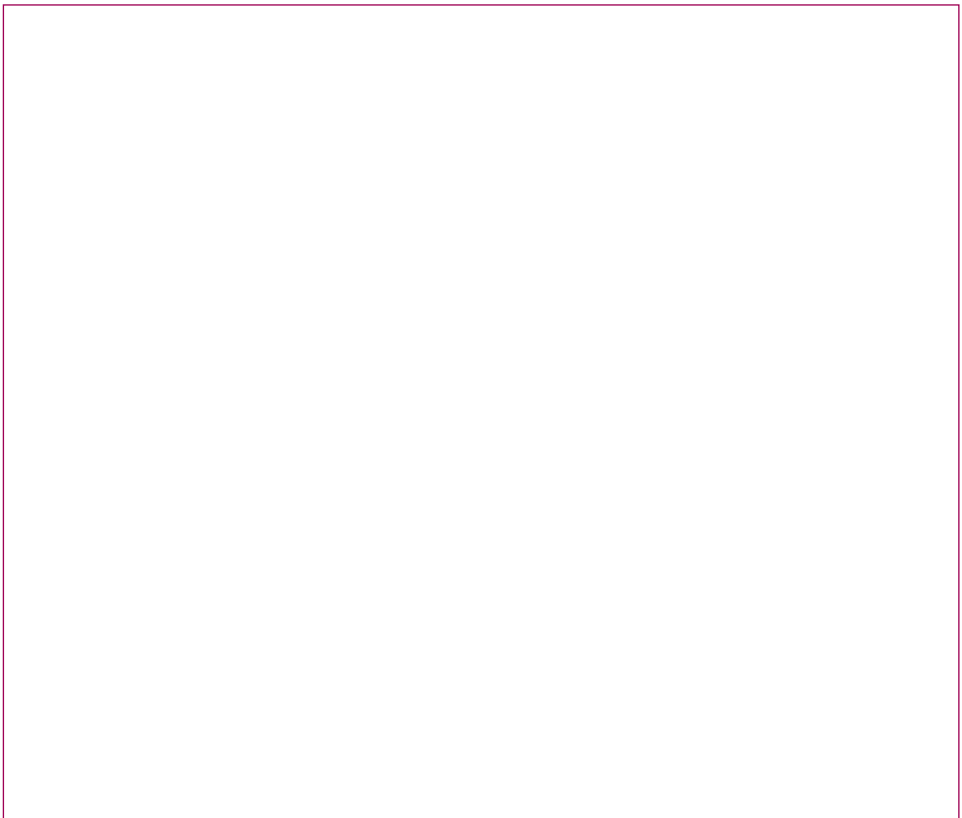
.....

.....

.....

.....

5. Mostra, mitjançant un esquema, l'estructura política de la Catalunya del 1714.

6. Tot seguit incloem l'article XIII del tractat que Espanya i la Gran Bretanya van signar a Utrecht el 13 de juliol del 1713. Aquest article es referia a Catalunya i les seves lleis.

«Visto que la reina de la Gran Bretaña no cesa de instar con suma eficacia para que todos los habitadores del principado de Cataluña, de cualquier estado y condición que sean, consigan, no sólo entero y perpetuo olvido de todo lo ejecutado durante esta guerra y gocen de la íntegra posesión de todas sus haciendas y honras, sino también que conserven ilesos é intactos sus antiguos privilegios, el rey católico por atención a su Majestad británica concede y confirma por el presente á cualesquiera habitadores de Cataluña, no sólo la amnistía deseada juntamente con la plena posesión de todos sus bienes y honras, sino que les da y concede también todos aquellos privilegios que poseen y gozan, y en adelante pueden poseer y gozar los habitadores de las dos Castillas, que de todos los pueblos de España son los más amados del rey católico».

a) Analitza què diu per sota del llenguatge diplomàtic que es llegeix.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Comenta quina relació té aquest text amb els esdeveniments que es narren a l'obra.

7. El setge de Barcelona va durar des del juliol del 1713 fins el setembre del 1714. Elabora una cronologia en què constin els successos principals que s'hi van donar.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. El duc de Pòpuli va ser el cap borbònic que va iniciar el setge de Barcelona. Cerca informació sobre l'actuació a Catalunya d'aquest personatge i exposa-la amb les teves paraules.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. La Coronela era una milícia urbana. Investiga i escriu un informe sobre els aspectes següents:

- a) Qui la integrava.
- b) Quines eren les seves funcions.
- c) Quin va ser el seu paper durant el setge de Barcelona.

10. En Bernat ens parla dels tons vermell i blau dels uniformes de la Coronela, però la Coronela emprava també altres colors per a les seves indumentàries. Esbrina quins colors eren i quins gremis els lluien.

11. La Junta de Braços va votar resistir a l'invasor.

a) Esbrina quina mena d'organisme era la Junta de Braços i quines eren les seves funcions i atribucions.

b) Escriu un informe on aclareixis tots aquests aspectes.

12. Aquest text és el ban de guerra a ultrança que la Junta de Braços va fer públic el 9 de juliol del 1713. Llegiu-lo i contesteu les qüestions que hi ha tot seguit.

OJATS TOTS GENERALMENT

Es fa saber, de part de l'Excel·lentíssim i Fidelíssim Consistori, dels Excel·lentíssims i Fidelíssims Diputats i Oïdors de Comptes de l'Excel·lentíssim i Fidelíssim Principat de Catalunya, seguint la resolució deliberada pels Excel·lentíssims i Fidelíssims Braços Generals, el dia 6 del corrent mes i any, pel present Pregó i Edicte que:

L'Excel·lentíssim i Fidelíssim Principat de Catalunya, convocat en Braços Generals el sobredit any i dia, ha deliberat continuar la guerra en nom de la Sacra Cesària Catòlica Reial Majestat l'Emperador, i Rei nostre Senyor, (Déu lo guardi) per mantenir-se vassalls de la sobredita S.C.C.R.M. segons la llei establerta en Corts Generals celebrades en l'any 1706, i per a conservar les Lleis, Constitucions, Privilegis, Honors, Costums i Prerrogatives, que el Sereníssim Duc d'Anjou ha derogat, volent que el present Principat de Catalunya s'entregui a discreció, i que els naturals i habitants no gaudeixin en endavant de més llei ni privilegi que el que al seu arbitri vulgui imposar-los.

Per tant, declaren que del dia present en endavant, tots els naturals i habitants del present Principat tinguin, reputin i tractin per Enemics, tots els súbdits i vassalls, tant del sobredit Duc d'Anjou, com els súbdits i vassalls de la Majestat del Rei de França, per quant aquest és aliat, ajuda i afavoreix els designis del sobredit Duc d'Anjou.

Per tant, es prohibeix sota les penes establertes pel crim de Lesa Majestat, que del dia present en endavant, ningú s'atreveixi a tenir comunicació, ni tracte, ni per escrit, ni de qualsevol altre manera, amb els dits vassalls i súbdits, si no volen ser tractats com a vassalls inobedients de l'Emperador, i Rei nostre Senyor, i Enemics de la Pàtria.

Perquè les dites coses siguin a tots notòries, manen els Excel·lentíssims i Fidelíssims Senyors Diputats es faci i es publiqui el present Ban y Pregó en els llocs acostumats de la present Ciutat i a totes les altres parts on convingui i sigui menester.

a) Resumiu-lo amb poques paraules.

.....

.....

.....

.....

.....

b) Determineu a quin àmbit d'ús lingüístic pertany: acadèmic, periòdic, publicitari, jurídic-administratiu, literari...

.....

c) Aporteu exemples de trets lingüístics del text (lèxic, tractaments, fraseologia...) que us resultin característics d'aquest àmbit d'ús.

d) Aporteu exemples de trets lingüístics del text (lèxic, tractaments, fraseologia...) que us semblin característics d'aquella època i que ara us resultin antics anacrònics.

e) A partir d'aquest text, debateu sobre la necessitat o no de resistir davant d'una situació injusta malgrat haver d'enfrontar-se a dificultats greus o insuperables.

13. Allò que queda de la Barcelona del 1714 es pot contemplar a l'Espai Born, on es conserva part de l'entramat urbà de l'època del setge. La feina dels historiadors ha permès fins i tot identificar els noms dels propietaris de les cases, les restes de les quals ara són visibles.

a) Esbrina i explica quan i com es van descobrir aquestes restes.

.....

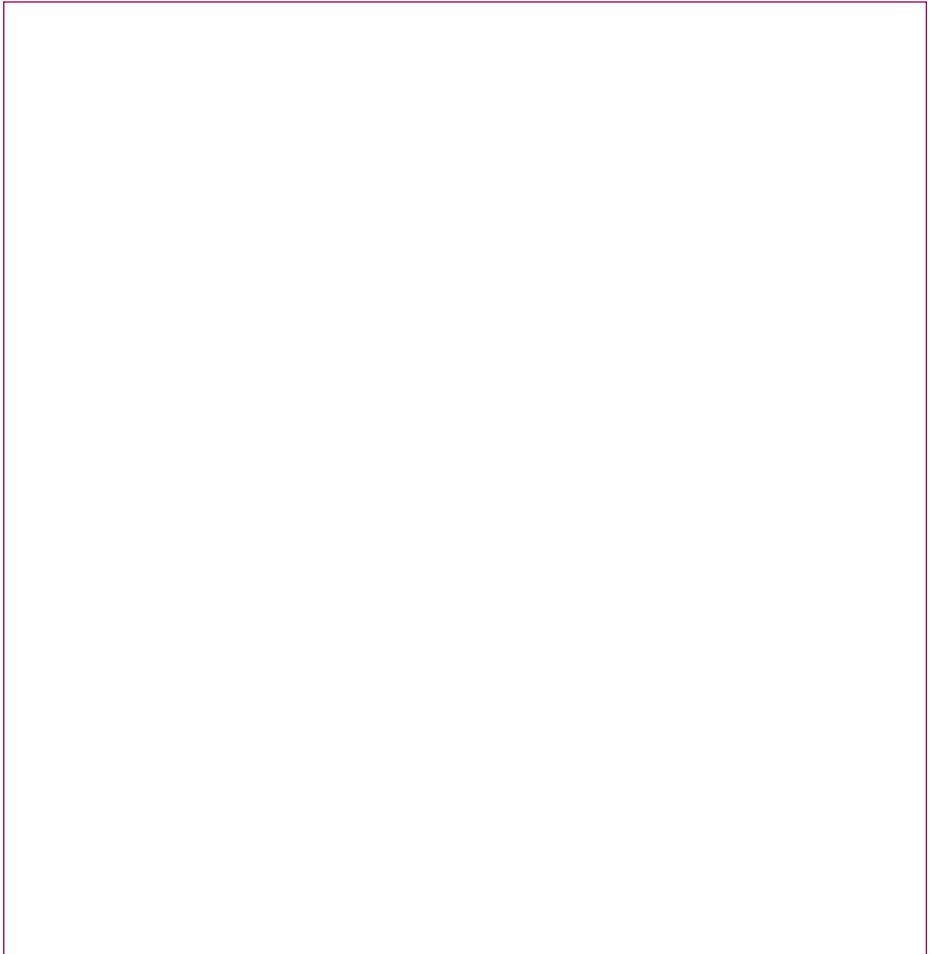
.....

.....

.....

.....

b) Dibuixa el plànol de la part de la ciutat que es va trobar.

14. El 1714 Barcelona era més petita que en l'actualitat i envoltada de muralles. Pren un plànol de Barcelona i fes el següent:

- a) Delimita l'àrea de la ciutat en l'època dels fets.
- b) Localitza la situació d'aquests indrets, esmentats en l'obra, que avui poden existir o no:
 - Palau Dalmasas
 - Muralla del Mar
 - Hospital de la Santa Creu
 - Born
 - Plaça del Pi
 - Santa Maria del Mar
 - Convent de Santa Caterina
 - Carrer Ample
 - Pla d'en Llull
 - La Llotja
 - Portal de Sant Antoni
- c) Indica l'actual nom del lloc que ocupaven aquells indrets que ja no existeixen.

.....
.....
.....

15. El personatge de la Vicenta, d'origen valencià, vincula el drama que aleshores vivia Catalunya amb el que havia viscut València pocs anys abans. La Vicenta ve concretament de Xàtiva.

- a) Relata els esdeveniments que van tenir Xàtiva com a protagonista durant la guerra de Successió.

.....
.....
.....
.....

- b) Estableix paral·lelismes i diferències entre les conseqüències que van patir Catalunya i València un cop va acabar el conflicte.

.....
.....
.....

16. La derrota catalana va comportar que, com havia passat amb Aragó i amb València, les llibertats i constitucions del Principat fossin abolides i substituïdes per una legislació d'arrel castellana.

a) Busqueu informació sobre el Decret de Nova Planta que es va instaurar a Catalunya.

b) Assenyala què s'hi va perdre, o guanyar, amb aquest canvi.

.....
.....
.....

17. Durant la guerra, als partidaris d'un bàndol se'ls va anomenar viganets i als de l'altre botiflers. Però uns i altres van tenir altres malnoms, tant a Catalunya com en la resta de territoris de la Corona d'Aragó.

a) Esbrina i anota quins eren aquests malnoms en cada lloc.

.....
.....

b) Exposa a què eren deguts.

.....
.....

18. Les adrogueries en el segle XVIII eren establiments on era possible adquirir una gran diversitat de productes.

a) Fes un llistat de coses que podien comprar-se en una adrogueria de l'època, a banda d'aquelles que trobis a la novel·la.

.....
.....

b) Indica quines d'aquelles coses no s'hi trobarien actualment i quines d'actuals era impossible trobar-les al segle XVIII.

.....
.....

19. Més que una qüestió dinàstica, van ser els interessos comercials els que van accelerar l'esclat de la guerra de Successió espanyola entre potències que competien en el terreny econòmic. Busca informació i explica raonadament:

a) Quins interessos comercials s'enfrontaven i entre quines potències s'hi competia.

.....
.....
.....

b) Quines indústries –anomenades aleshores manufactures– ja existien en aquells anys, tot i que fossin molt diferents de les actuals.

.....
.....
.....

c) Com eren i com funcionaven aquestes manufactures del segle XVIII.

.....
.....
.....

C. QUÈ EN SAPS DE L'OBRA?

1. Aclareix a quines cicatrius fa referència el títol de l'obra.

.....
.....
.....

2. Determina si aquest motiu literari, les cicatrius, és molt o poc importat en aquesta història.

.....
.....

3. Demuestra l'encert o desencert d'aquest títol i proposa'n algun altre que, al teu parer, resulti més representatiu de la totalitat de la trama.

.....
.....
.....

4. L'argument és el conjunt dels esdeveniments que viuen els personatges, fets que determinen l'evolució del relat i el sentit del tema. Resumeix, amb les teves paraules, l'argument de *Cicatrius de 1714*.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. El tema és la idea més important que, encara que no s'expressi directament, acaba per destacar al llarg del llibre. És allò que millor ens explica l'obra i que ens n'aporta més elements. El tema de *Cicatrius de 1714* es pot resumir amb expressions com les següents:

- Serem lliures o morirem, és a dir, val més la llibertat que la vida.
- La infàmia, la injustícia, com les cicatrius, no es pot esborrar del record, sempre deixa petjades.
- Tan difícils d'esborrar són les cicatrius del cos com les de l'ànima.
- L'heroïtat d'un poble en la lluita per la seva llibertat no és més que la suma de les petites heroïtats de la seva gent.
- Contrast entre la humilitat i l'autenticitat de la gent arrelada al poble en front de la impostura i la buidor dels invasors.
- L'amor paterno-filial i la fidelitat estan per sobre de les aparences i la traïció.
- Contrast entre les aparences i la realitat.

Completa-les, afegeix-ne una de nova o tria, justificant la teva elecció, la que, per a tu, recull millor les idees principals de l'obra.

.....
.....
.....

- 6.** El lloc on l'Emili Sistachs treballa és el palau Dalmases. El palau deu el seu nom a un personatge històric que va tenir força protagonisme durant la guerra de Successió, Pau Ignasi de Dalmases. Redacta la seva biografia.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- 7.** Al llarg del text sovint apareixen diferents models d'embarcacions o s'hi fan referències. Assenyala la denominació de cadascuna de les naus que s'esmenten en la novel·la i detalla'n les característiques.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. En l'obra s'al·ludeix a uns germans, els Lleonart, com a caps de l'espionatge català. Es tracta d'uns personatges històrics.

a) Prova de trobar tota la informació disponible sobre ells, tenint en compte que, com a espies, potser van intentar no deixar pistes que els delatessin, i detalla el teu procés d'investigació.

b) A partir del que trobis, redacta la biografia d'aquests personatges.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. En el capítol 9 llegim com s'organitzava un sopar quan s'esperaven convidats. Els cerimonials més complicats i dels que hi ha constància descriuen àpats de reis d'aquella etapa.

a) Busca un relat sobre un banquet reial, per exemple de Lluís XIV de França o de Felip IV de Castella, i compara'l amb la festa que es narra a la novel·la.

.....

.....

.....

10. Repasseu l'escena del convit a Badalona i feu les activitats següents:

a) Redacteu l'inventari dels elements que inclou la detallada descripció que l'autor ens fa: vestuari, menges, músics, criats, soldats...

.....

.....

b) Reescriuiu el text per tal d'adaptar-lo a les exigències d'una hipotètica representació teatral, amb la inclusió d'acotacions i de diàlegs extrets del llibre.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

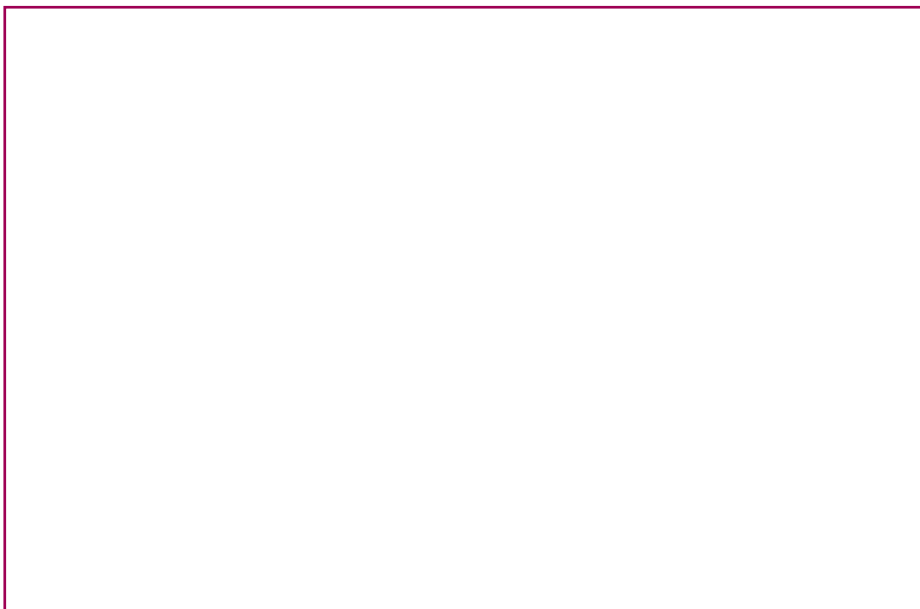
.....

.....

.....

.....

c) Dibuixeu com seria l'escenografia, els decorats de l'escenari on es bellugarien els actors de la vostra funció.

11. En aquell temps el periodisme era a les seves beceroles. Imagina que ets un periodista traslladat a l'època dels fets i redacta una notícia per a un diari que detalli el desenvolupament de la batalla naval que es descriu al capítol 20.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. En Bernat és un personatge a qui les circumstàncies obliguen a actuar de manera heroica. Busca algun exemple d'un personatge actual, real o fictici, que hagi tingut un comportament similar i relata el seu cas.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

13. Emili Sistachs, pare d'en Bernat, és un personatge força complex. Fes-ne una descripció psicològica.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. En una novel·la històrica apareixen mots al·lusius als costums de l'època que avui ja no s'utilitzen o estan en desús. Explica el significat dels següents termes, més o menys usuals al segle XVIII.

paraula	significat
Pitança	
Blonda	
Drissa	
Clavari	
Tinell	
Broca	
Clavicèmbal	
Baldric	
Apòzema	
Jupa	
Batall	
Ormeig	

15. Aquesta història va succeir fa tres segles i les seves conseqüències encara són presents en l'actualitat.

a) Busca notícies en la premsa i en altres mitjans que relacionin aquell passat amb esdeveniments d'avui i fes-ne resums breus.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Argumenta per què i de quina manera una notícia actual és producte d'aquells dies del 1714.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

16. Valora el llibre tot fent evident:

a) Què és el que més i el que menys t'ha agradat de la novel·la i per què.

.....

.....

b) Si la lectura és fàcil o difícil, divertida i interessant o avorrida i pesada.

.....

c) Si t'ha sorprès agradablement o t'ha defraudat.

.....

d) Si té cap aspecte vigent actualment (quin o quins?) o si està tota molt passada de moda (comenta algun passatge, frase, idea... especialment desfasat, antiquat actualment), etc.

.....

.....

.....

e) Allò que t'hagi cridat l'atenció des del punt de vista formatiu.

.....

.....

.....

17. A partir de la teva valoració, escriu un text argumentatiu en què recomanis la lectura de *Cicatris de 1714* als teus amics i amigues, o en què demostris els inconvenients del llibre.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Propostes didàctiques referides al llibre
Cicatrius 1714 (ISBN 978-84-9026-094-4)

© Jordi Mata

© Edicions Bromera, SL

Apartat de correus 147 - 46600 Alzira

www.bromera.com

www.bromera.com
edicions

bromera

El 3 d'abril de 1714, quan les bombes comencen a caure sobre Barcelona, Bernat Sistach descobreix amb horror la bestialtat de la guerra. En una ciutat plena de banderes amb el lema «Viurem lliures o morirem», Bernat no entén que la seva família es traslladi a Badalona per seguretat. Convençut que el pare és un traïdor i que fugir és de botiflers i covards, el noi sent una atracció irresistible pel món dels espies. Sospita que una de les criades passa informació sobre els enemics, però no pot imaginar els secrets que s'amaguen a la seva pròpia casa.

En *Cicatrius de 1714*, Andreu Martín ens convida a viatjar 300 anys enrere per viure una trama farcida d'acció i aventures que ens converteix en testimonis d'un episodi històric clau, el setge de Barcelona, origen de la Diada Nacional de Catalunya.

1714 / 2014

ESGUARD
bromera

www.bromera.com
facebook.com/Bromera

